

Yliopistotyön päätarkoitus on enemmänkin varjossa

■ Risto Kalliola

Kalle Ruokolainen esitti *Tieteessä tapahtuu* -lehdessä 1/2011 henkilötyövuosiin perustuvan vertailun hallinto- ja opetustehtävistä eri yliopistoissa. Todellisuudessa hallintotyön vaatima työpanos on siinäkin esitettyä suurempi.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita yliopistoille tuottaa myös Certia Oy, jonka 150 työntekijää vertailu ei kaiketi sisältänyt. Kun tilastointivuosi karttuu, on mielenkiintoista nähdä, alentaako Certia yliopistojen omien hallintojen henkilötyövuosimääriä. Nykykokemusten valossa kevennystä ei ole tapahtunut. Sen sijaan yliopistouudistuksen ontuva toteutus on lisännyt aktiivisen tutkimushenkilöstön hallintotehtäviä.

Talouden seurantaan ei ole ollut laitos- ja projektitasoilla asiallisia työvälineitä sitten vuoden 2009 lopun. Operatiivista työtä on siten tehty jo pitkälti yli vuoden ajan ilman luotettavaa tietoa käytettävistä olevista rahoista.

Aiempi malli oli tämän päivän järjestelmiin verrattuna nerokkaan yksinkertainen. Läpi menneen hankkeen vastuullinen johtaja käytti erillisellä tilillä olleita varoja tarkoituksenmukaisesti hankkeen tarpeisiin, kunnes päädyttiin nollaan. Sen osasivat kaikki, eikä työaikaa

käytetty tilitapahtumien ymmärtämiseen.

Nykyisin yliopistoväki käyttää paljon aikaa ja vaivaa sen miettimiseen, mikä osa eri lähteistä samaan taseeseen kootuista rahoista kuuluu mihinkin tarkoitukseen. Käytössä on omatekoisia rinnakkaisia kirjanpitojärjestelmiä, todennäköisesti useita satoja erilaisia. Virheitä sattuu ja niitä setvitään.

Myös kokonaiskustannusmalli on ehtymätön epäselvyyksien lähde. Vaikka perusajatus on selvä, mallia ymmärretään monin eri tavoin. Jopa yliopistojen ja Suomen Akatemian välillä on vakavia tulkintaerimielisyyksiä. Tämä kaikki hämmentää tutkijoita ja häiritsee sisältötyötä.

Edellisiin huonosti istuvalla tavalla vallalla on äärimmäisen tarkkuuden vaatimus erilaisissa teknisissä yksityiskohdissa. Se tuottaa virhepelkoista akateemisesti merkityksettömiin asioihin tarrautuvaa ilmapiiriä.

Tutkijoiden turhautuneisuus näennäistarkkuuksiin purkautuu joskus ikävänkin oloisena sarkasmina. Tyytymättömyyttä ilmeni myös vuoden 2010 lopussa julkaistussa Tieteentekijöiden liiton ja Professoriliiton tekemässä työntekijäkyselyssä.

Kyse ei ole vain asenteellisesta vastarinnasta muutostilanteessa tai ylimenokauden ongelmista. Kun tutkijat käyttävät enenevästi aikaansa loputtomiin tilisulkeisiin ja raportointeihin, se tapah-

tuu yliopistojen perustehtävien kustannuksella.

Kirjoittaja on professori ja laitosjohtaja Turun yliopistossa.